Instytut Pamięci Narodowej

https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/53746,Uroczystosc-wreczenia-Krzyzy-Wolnosci-i-Solidarnosci-Kielce-22-czerwca-2018.html
25.04.2024, 09:54

Uroczystość wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności – Kielce, 22 czerwca 2018

W Centrum Edukacyjnym „Przystanek Historia” IPN w Kielcach (ul. Warszawska 5) odbędzie się 22 czerwca 2018 r. (początek o godz. 15) ceremonia wręczenia odznaczeń państwowych - Krzyży Wolności i Solidarności 24 działaczom opozycji antykomunistycznej z byłego województwa kieleckiego. W imieniu Prezydenta RP aktu dekoracji dokona dr hab. Filip Musiał, dyrektor Oddziału IPN w Krakowie.

Uroczystość wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności – Kielce, 22 czerwca 2018

Krzyż Wolności i Solidarności ustanowiony przez Sejm 5 sierpnia 2010 roku jest symbolem wdzięczności dla tych, którym zawdzięczamy naszą wolność. Po raz pierwszy przyznano go w czerwcu 2011 roku przy okazji obchodów 35. rocznicy protestów społecznych w Radomiu. Krzyż nadawany jest przez Prezydenta RP, na wniosek Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, działaczom opozycji wobec dyktatury komunistycznej, za działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowanie praw człowieka w PRL. Źródłem uchwalenia Krzyża Wolności i Solidarności jest Krzyż Niepodległości z II RP.

Uroczystość wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności – Kielce, 22 czerwca 2018

Ceremonii towarzyszyć będzie otwarcie wystawy „Ojcowie Niepodległości”, przygotowanej przez Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Szczecinie, w związku z przypadającą setną rocznicą odrodzenia państwa polskiego.

Uroczystości organizowane przez Delegaturę

Instytutu Pamięci Narodowej w Kielcach, wpisują się w cykl tegorocznych obchodów Święta Miasta, którego motywem przewodnim jest stulcie odzyskania przez Polskę niepodległości.

LISTA ODZNACZONYCH KRZYŻAMI WOLNOŚCI I SOLIDARNOŚCI

- **Jerzy Borowiec**

Był przewodniczącym Komisji Wydziałowej NSZZ „Solidarność” w Hucie im. M. Nowotki w Ostrowcu Świętokrzyskim, członkiem Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność”. Po wprowadzeniu stanu wojennego kontynuował działalność w ramach zawieszonego związku NSZZ „Solidarność”. Od 13 do 15 grudnia 1981 r. wspólnie z innymi działaczami związku zorganizował i uczestniczył w strajku okupacyjnym w Zakładzie Metalurgicznym Huty im. M. Nowotki w Ostrowcu Świętokrzyskim. Oskarżony o przestępstwo z art. 46 ust. 1 i 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Ostrowcu Świętokrzyskim skazany na karę 1 roku pozbawienia wolności i zobowiązany do wniesienia opłaty w wysokości 1800 zł na rzecz Skarbu Państwa oraz obciążony kosztami postępowania w sprawie. W rewizji nadzwyczajnej ministra sprawiedliwości od wyroku Sądu Rejonowego w Ostrowcu Świętokrzyskim z dnia 11 marca 1983 r. wyrok zaskarżono na korzyść oskarżonego Jerzego Borowca.

- **Mirosław Aleksander Gałczyński**

Był członkiem i działaczem NSZZ „Solidarność” w Zakładach Metalowych w Skarżysku-Kamiennej. W okresie od 1981 r. do 1989 r. organizował pomoc dla internowanych i ich rodzin. Zajmował się kolportażem nielegalnej prasy w miejscu pracy. W dniu 13.05.1982 r. uczestniczył w strajku w zakładzie pracy. Uczestnik manifestacji rocznicowych i patriotycznych.

- **Teresa Małgorzata Jurczyk**

Była działaczem NSZZ „Solidarność” w Zakładach Energetycznych Okręgu Radomsko-Kieleckiego w Skarżysku-Kamiennej. W okresie stanu wojennego (1981-1983) organizowała pomoc i wspierała rodziny osób represjonowanych m.in. w parafii pod wezwaniem Najświętszego Serca Jezusowego w Skarżysku-Kamiennej zajmowała się wydawaniem leków i żywności. Przechowywała i kolportowała nielegalne druki i ulotki na terenie Skarżyska-Kamienna. W jej mieszkaniu znajdował się punkt odbioru podziemnej prasy. Uczestniczyła w Mszach za Ojczyznę.

- **Janusz Kaczor**

Był uczestnikiem manifestacji mieszkańców miasta protestujących przeciwko stanowi

wojennemu 31.08.1982 r. w Starachowicach. Przed zakończeniem manifestacji na Rynku odczytał „Litanię Solidarności”. W następstwie czego w dniu 08.09.1982 r. został wydalony ze szkoły i zmuszony do podjęcia nauki w szkołach w Końskich i Ostrowcu Świętokrzyskim. Drukarz i kolporter nielegalnych ulotek oraz plakatów. Latem 1983 r. zatrzymany i pobity na Komendzie MO w Starachowicach. W latach 1983-1984 w domu Janusza Kaczora miały miejsce liczne rewizje. Uczestnik akcji ulotkowych, malowania haseł, kolportażu ulotek, wywieszania flag i transparentów. W latach 1984-1986 wolontariusz kolonii letnich „Wakacje z Bogiem”, organizowanych przez środowisko lubelskie dla dzieci osób represjonowanych i zaangażowanych w działalność opozycyjną. W okresie od 1983 do 1985 roku przewoził z Puław i kolportował niezależne wydawnictwa m.in. Solidarność Nauczycielska. Uczestniczył w uroczystości poświęcenia sztandaru NSZZ „Solidarność” FSC w Kaplicy parafii Najświętszego Serca Jezusowego w Starachowicach oraz odsłonięcia tablicy pamiątkowej w hołdzie ks. Jerzemu Popiełuszce od „Solidarności” starachowickiej w Kościele pod wezwaniem Stanisława Kostki na Żoliborzu w Warszawie.

- **Edward Eugeniusz Karyś**

Po wprowadzeniu stanu wojennego aktywnie uczestniczył w akcjach strajkowych i protestacyjnych w zakładzie pracy FSS Polmo SHL w Kielcach. 30.01.1982 r. na znak protestu przeciwko wprowadzeniu stanu wojennego w Polsce zapalił świeczki w oknach swojego mieszkania. W latach osiemdziesiątych XX wieku uczestniczył w Mszach za Ojczyznę, uroczystościach kościelnych, patriotycznych oraz rocznicowych organizowanych przez działaczy zawieszonego związku „Solidarność”. I tak w dniu 17.11.1985 roku wziął udział w Mszy Św. w kościele pod wezwaniem Świętego Krzyża w Kielcach odprawionej w intencji pracowników FSS Polmo SHL w Kielcach, jak również czwartej rocznicy poświęcenia sztandaru b. Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” oraz zawieszenia krzyży na terenie fabryki.

- **Stanisław Bogdan Kołacz**

Był działaczem NSZZ „Solidarność”. Po wprowadzeniu stanu wojennego kontynuował działalność w ramach zawieszonego związku. Od 13 grudnia 1981 r. do kwietnia 1982 r. zajmował się kolportażem nielegalnych ulotek na terenie Cementowni Ożarów, uczestniczył w zebraniach Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” oraz zachęcał do organizowania pomocy rodzinom osób internowanych, za co został oskarżony o przestępstwo z art. 46 ust. 1 dekretu o stanie wojennym z dnia 12 grudnia 1981 r. Wyrokiem Sądu Warszawskiego Okręgu Wojskowego został skazany na karę 5 lat pozbawienia wolności, pozbawienie praw publicznych na okres 3 lat oraz podanie treści wyroku do wiadomości publicznej. Dodatkowo zobowiązany został do uiszczenia opłaty na rzecz Skarbu Państwa w kwocie 4200 zł i poniesienia kosztów postępowania. Sąd Warszawskiego Okręgu Wojskowego w Warszawie po zastosowaniu Ustawy z 21.07.1983 r. o amnestii, postanowił złagodzić skazanemu karę pozbawienia wolności o połowę i wymierzyć karę 3 lat pozbawienia wolności.

- **Bogdan Stanisław Kowalski**

Po wprowadzeniu stanu wojennego do września 1984 r. organizował i uczestniczył w akcjach małego sabotażu m.in. malowaniu haseł, niszczeniu tablic propagandowych. Drukarz ulotek i uczestnik akcji ulotkowych. Kolporter nielegalnej prasy. W latach 1984-1985 prowadził działalność opozycyjną w ramach Grupy Młodych w Starachowicach m.in. w akcjach malowania haseł, rozrzucania ulotek, drukowaniu kart świątecznych oraz kolportażu wydawnictw drugiego obiegu. Od września 1984 do 1989 r. jako student Wydziału Prawa KUL w Lublinie prowadził analogiczne działania w Lublinie. Współorganizował msze św. w intencji odnalezienia księdza Jerzego Popiełuszki. Od 1985 r. działał w studenckim niezależnym kabarecie „Nasciturus" w Lublinie. Od kwietnia do grudnia 1985 r. zaangażowany w pomoc dla zatrzymanych w czasie wspólnie przeprowadzonej akcji ulotkowej. Uczestniczył w imprezie zorganizowanej przez nielegalną organizację Ruch Społeczeństwa Alternatywnego w dniach od 22-24.08.1986 r. nad jeziorem Wyspowo koło Wejherowa. Od stycznia do kwietnia 1987 r. wynajmował mieszkanie, w którym funkcjonowała drukarnia lubelskiego Niezależnego Wydawnictwa Czyn i Słowo. Był drukarzem tego wydawnictwa. Zatrzymany w czasie manifestacji w Lublinie w dniu 1 maja 1988 roku.7 maja 1988 r. Wydział Śledczy WUSW w Lublinie skierował do Kolegium ds. Wykroczeń przy Prezydencie Miasta Lublin wniosek o ukaranie Bogdana Kowalskiego w trybie zwykłym tj. z art. 51 § 1, art. 63 a § 1 KW o to, że w dniu 01.05.1988 r. na Placu Katedralnym w Lublinie wznosił okrzyki trzymając transparent z napisem „Komunizm hańbą narodu".

- **Czesław Kuranda**

Działał w organizacjach KSS KOR, ROPCiO, KPN. Przechowywał i kolportował wydawnictwa bezdebitowe. Popierał strajkujących robotników na wybrzeżu. Próbował nawiązać kontakt z przedstawicielami KSS KOR, ROPCiO wchodzącymi w skład komitetów strajkowych, za co został zatrzymany. Był założycielem i jednym z pierwszych członków Solidarności Wiejskiej Rolników Indywidualnych na terenie województwa kieleckiego. Uczestniczył w zebraniu założycielskim Wolnych Niezależnych Związków Zawodowych Rolników we wsi Garbacz gmina Waśniów. Współpracował z NSZZ „Solidarność" Oddział Świętokrzyski w Kielcach. W domu Czesława Kuranda miały miejsce przeszukania w czasie których funkcjonariusze SB zarekwirowali nielegalne pisma i ulotki. Uczestniczył w strajku w Fabryce Łożysk Tocznych „Iskra" w Kielcach. Po powstaniu NSZZ „Solidarność" prowadził akcję informacyjną na temat związku poprzez wręczanie zainteresowanym deklaracji i ulotek. Zachęcał rolników do wstępowania w szeregi Wolnych Związków Rolników Indywidualnych. Internowany w okresie od 13.12.1981 r. do 30.04.1982 r. i osadzony w Ośrodku Odosobnienia w Kielcach.

- **Jan Stefan Łata**

Był organizatorem i działaczem NSZZ „Solidarność" na terenie wsi Podłęże, gmina Pińczów. Założycielem i przewodniczącym Gminnego Zarządu NSZZ Rolników Indywidualnych

„Solidarność” w Pińczowie. W marcu 1981 r. zorganizował „Solidarność” Rolników Indywidualnych w czterech wsiach gminy Pińczów. Z inicjatywy Jana Łaty powstało w sumie 13 kół wiejskich NSZZ „Solidarność” Rolników Indywidualnych w gminie Pińczów. Od 1985 roku był kontrolowany operacyjnie przez pion II SB z racji pozostania za granicą, we Francji i RFN, gdzie odłączył się od wycieczki. Do Polski powrócił w 1986 r. Po powrocie do kraju nawiązał kontakty z duchowieństwem i zaangażował się w działalność duszpasterstwa rolników indywidualnych. Uczestniczył w zjazdach i sympozjach organizowanych w ramach duszpasterstwa. Prowadził działalność zmierzającą do zalegalizowania „Solidarności” Rolników Indywidualnych. W dniu 03.03.1989 r. wspólnie z działaczami związku złożył pismo w Urzędzie Miasta i Gminy w Pińczowie zawierające żądanie wznowienia działalności NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”. Podczas wyborów do Sejmu i Senatu w dniu 04.06.1989 r. pełnił funkcję członka komisji okręgowej w Okręgu Wyborczym w Pińczowie.

- **Aleksandra Helena Markowska**

Była działaczem NSZZ „Solidarność” od 1980 r., zastępcą przewodniczącego Komitetu Założycielskiego, wiceprzewodnicząca Komisji Zakładowej „Solidarność” w Zespole Opieki Zdrowotnej w Starachowicach. W latach 1981-1989 organizowała pomoc dla internowanych i ich rodzin. Uczestniczyła w Mszach za Ojczyznę oraz organizowała pielgrzymki Ludzi Pracy do Częstochowy. 31.08.1982 r. wzięła udział w marszu protestacyjnym w Starachowicach manifestując sprzeciw wobec wprowadzonemu stanowi wojennemu. Kolportowała nielegalne wydawnictwa, współorganizowała uroczystości i spotkania żołnierzy Armii Krajowej na Wykusie i w Wąchocku. Wielokrotnie przesłuchiwana przez Służbę Bezpieczeństwa. W styczniu 1982 r. zwolniona z pracy z uwagi na prowadzoną działalność. Po dwóch miesiącach powróciła do pracy. W 1989 r. działała w Tymczasowej Komisji Zakładowej „Solidarność”, a następnie przewodniczyła Komisji Zakładowej ZOZ. Była członkiem Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Starachowicach.

- **Tadeusz Markowski**

Był działaczem NSZZ „Solidarność”, przewodniczącym Komisji Wydziałowej „Solidarność” w Fabryce Samochodów Ciężarowych w Starachowicach. Po wprowadzeniu stanu wojennego udzielał pomocy członkom rodzin internowanych, zajmował się również kolportażem nielegalnych ulotek na terenie zakładu pracy. Uczestniczył w manifestacji mieszkańców miasta zorganizowanej 31.08.1982 r. w Starachowicach, protestujących przeciwko stanowi wojennemu. W sierpniu 1983 r. uczestniczył w pogrzebie Franciszka Cybucha. Następnie został wezwany i przesłuchany przez Służbę Bezpieczeństwa. Od czerwca 1983 r. aktywnie uczestniczył w uroczystościach partyzanckich na Wykusie. Uczestnik Mszy za Ojczyznę organizowanych w Starachowicach oraz od 1986 r. Pielgrzymek Ludzi Pracy w Częstochowie. W 1989 r. przewodniczący Komisji Zakładowej w Spółdzielni „Przełom” w Starachowicach.

- **Krzysztof Nurzyński**

Od 1980 r. był przewodniczącym NSZZ „Solidarność” w Zakładach Metalowych „Predom-Mesko” w Skarżysku-Kamiennej, przewodniczącym Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego, a następnie przewodniczącym Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” przy Zakładach Metalowych „Predom-Mesko”. Utrzymywał kontakty z działaczami związku NSZZ „Solidarność” Region Świętokrzyski. Prowadził zagrożoną represjami działalność na rzecz odzyskania przez Polskę suwerenności i niepodległości, zajmował się kolportażem wydawnictw bezdebitowych, organizował akcje protestacyjne w zakładzie pracy, uczestniczył w uroczystościach rocznicowych m.in. w obchodach 63. rocznicy odzyskania niepodległości. Z uwagi na prowadzoną działalność został internowany i osadzony w Ośrodku Odosobnienia w Kielcach i Łupkowie w okresie od dnia 13.12.81 r. do dnia 22.07.82 r. Był zaangażowany w prace Miejskiej Komisji ds. Interwencji w Skarżysku-Kamiennej.

- **Aleksander Paniec**

Był członkiem Tymczasowego Zarządu NSZZ „Solidarność” przy Fabryce Samochodów Ciężarowych w Starachowicach, członkiem Komisji Doradczej przy Terenowej Komisji Koordynacyjnej NSZZ „Solidarność” w Starachowicach. Aktywnym uczestnikiem akcji protestacyjnych i strajkowych w FSC w Starachowicach. Kolportował ulotki i pisma sygnowane przez NSZZ „Solidarność” na terenie zakładu pracy. Współtwórca postulatów i żądań skierowanych do dyrekcji zakładu. Odpowiadał za działalność Tymczasowej Rady Pracowniczej FSC. W 1981 r. był delegatem na I Walny Zjazd Delegatów Regionu Świętokrzyskiego. Przewodniczący Rady Programowej radiowęzła oraz zakładowej gazety „Budujemy Samochody”. W okresie od 13.12.81 r. do 09.06.82 r. internowany i osadzony w Ośrodku Odosobnienia w Kielcach. W 1989 r. sygnatariusz powołania i członek Komitetu Obywatelskiego w Kielcach i Starachowicach.

- **Stanisław Pawłowski**

Był działaczem NSZZ „Solidarność” w Koneckich Zakładach Odlewniczych w Końskich, członkiem Rady Zakładowej NSZZ „Solidarność” oraz etatowym pracownikiem Delegatury NSZZ „Solidarność” w Końskich. Brał aktywny udział w akcjach strajkowych w 1980 r. w miejscu pracy. Po wprowadzeniu stanu wojennego został internowany i osadzony w Ośrodku Odosobnienia w Kielcach w okresie od 13.12.1981 r. do 20.01.1982 r. oraz od 30.08.1982 do 15.10.1982 r. Po opuszczeniu ośrodka odosobnienia kontynuował działalność w podziemnych strukturach „Solidarności”.

- **Andrzej Stanisław Piątkowski**

Był założycielem NSZZ „Solidarność” w Zakładzie Inwestycji i Budownictwa „Samopomoc Chłopska” w Kielcach. Po wprowadzeniu stanu wojennego do 1989 roku zajmował się drukowaniem i kolportażem nielegalnych ulotek i wydawnictw na terenie Kielc. W mieszkaniu Andrzeja Piątkowskiego miały miejsce liczne rewizje. Podczas jednej z nich

funkcjonariusze SB znaleźli nielegalne wydawnictwa m.in. „Wola”, „CDN”, „Solidarność”, „WiS”. W dniu 16 stycznia 1986 r. Andrzej Piątkowski został przesłuchany przez funkcjonariuszy SB WUSW w Kielcach. Współpracował z działaczami „Solidarności Walczącej”, Kieleckiego Komitetu Oporu Społecznego oraz Konfederacji Polski Niepodległej. Uczestniczył w spotkaniach patriotycznych i religijnych z udziałem działaczy zawieszonego związku NSZZ „Solidarność”.

- **Władysław Rutkiewicz**

Był założycielem związku NSZZ „Solidarność” w Wytwórczej Spółdzielni Pracy „Społem” Oddział Kielce, kandydatem KZ NSZZ „Solidarność” Wytwórczej Spółdzielni Pracy „Społem” w Kielcach do Zarządu Regionu Świętokrzyskiego. Po wprowadzeniu stanu wojennego do 1989 r kontynuował działalność w ramach zawieszonego związku NSZZ „Solidarność”. Zajmował się kolportażem ulotek i wydawnictw „KOS”. Internowany i osadzony w Ośrodku Odosobnienia w Kielcach w okresie od 13 grudnia1981 r. do 31 grudnia 1981 r.

- **Szczepan Serek**

Był członkiem Zakładowego Komitetu Strajkowego w Fabryce Pomp „Białogon”. W NSZZ „Solidarność” pełnił funkcję wiceprzewodniczącego Komitetu Założycielskiego oraz etatowego przewodniczącego Komisji Interwencji w Zarządzie Regionu Świętokrzyskiego. Brał udział w zjeździe delegatów Krajowego Zjazdu NSZZ „Solidarność”. Uczestniczył w IV Krajowym Zjeździe Biur Interwencji w Gdańsku w dniach 23-24.04.1981 r., na którym reprezentował MKZ świętokrzyski. 9 listopada 1981 r. uczestniczył w posiedzeniu Zarządu Regionu Świętokrzyskiego z udziałem KZ „Solidarność” Regionu. Po wprowadzeniu stanu wojennego zajmował się drukowaniem i kolportażem ulotek oraz biuletynów Komitetu Oporu Społecznego NSZZ „Solidarność” Regionu Świętokrzyskiego w Kielcach. W dniu 25.08.1983 r. uczestniczył w nielegalnym zebraniu grupy „BIS” w ramach której prowadził działalność. Zajmował się redagowaniem, wydawaniem i kolportażem biuletynów „BIS”. Udzielał pomocy osobom internowanym i członkom ich rodzin m.in. przez prowadzenie działań zmierzających do zorganizowania nielegalnych grup w środowisku lekarzy w celu uzyskania zaświadczeń i pomocy dla osób internowanych oraz działaczy podziemnych struktur „Solidarności”. Uczestnik mszy za Ojczyznę w katedrze kieleckiej oraz uroczystości patriotycznych i kościelnych.

- **Edward Sobieraj**

Współorganizował związek NSZZ „Solidarność”. Został wiceprzewodniczącym Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w Spółdzielni Pracy „Twórczość”. W okresie od 13 grudnia 1981 roku do 9 marca 1982 roku internowany i osadzony w Ośrodku Odosobnienia w Kielcach.

- **Ks. Marek Maciej Tabaszewski**

Był działaczem NSZZ „Solidarność” w Ostrowcu Świętokrzyskim. Po wprowadzeniu stanu wojennego do 1989 roku działał w podziemnych strukturach „Solidarności”. Kolporter wydawnictw podziemnych, współorganizator akcji ulotkowych i Mszy za Ojczyznę. W kwietniu 1985 r. uczestniczył w głodówce rotacyjnej w kościele narodzenia NMP w Krakowie-Bieżanowie. Wielokrotnie represjonowany. W 1981 r. został zatrzymany i pobity przez funkcjonariuszy SB podczas malowania napisów na murach. W rezultacie relegowany z prywatnego Liceum Zmartwychwstańców w Poznaniu. W latach 1986-1989 działacz Konfederacji Polski Niepodległej.

- **Wincenty Urbaniak**

Był działaczem NSZZ „Solidarność”, przewodniczącym związku na Wydziale Mechanicznym w Kieleckich Zakładach Wyrobów Papierowych w Kielcach. Organizator akcji strajkowych na terenie Kieleckich Zakładów Wyrobów Papierowych w Kielcach. Podczas jednej z nich pełnił funkcję szefa zabezpieczenia radiowęzła zakładowego, teleksu oraz centrali telefonicznej. 14 grudnia 1981 r. w czasie nielegalnego zebrania członków NSZZ „Solidarność” zachęcał do zorganizowania strajku, jako sprzeciwu wobec internowaniu działaczy związku „Solidarność”. W rezultacie został internowany i osadzony w Ośrodku Odosobnienia w Kielcach w okresie od 15 grudnia 1981 r. do 29 czerwca 1982 r.

POŚMIERTNIE

- **Kazimierz Brodawka-Święcicki**

Był inicjatorem i współorganizatorem Komitetu Założycielskiego, a następnie przewodniczącym Komisji Wydziałowej w Fabryce Samochodów Ciężarowych w Starachowicach. Od 1980 r. działał w NSZZ „Solidarność” w FSC w Starachowicach. W 1981 r. zorganizował strajk w miejscu pracy. Autor artykułów w prasie związkowej m.in. „Wiadomościach Związkowych NSZZ Solidarność”. Po wprowadzeniu stanu wojennego działacz podziemnej opozycji. Autor artykułów do pism „PRO KONTRA”„ LUD”, „Nasze sprawy” i „CDN”. Drukarz i kolporter gazetki „PRO KONTRA”. Z uwagi na prowadzoną działalność otrzymał wypowiedzenie z pracy z dniem 1 maja 1986 r. Uczestnik działań Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” przed wyborami w czerwcu 1989 r. Na mocy wyroku z dnia 18 stycznia 1991 r. Sądu Wojewódzkiego w Kielcach Wydział V Pracy Kazimierz Brodawka-Święcicki został przywrócony do pracy w Fabryce Samochodów Ciężarowych w Starachowicach na stanowisku planisty.

- **Wanda Pomianowska**

W czasie II wojny światowej łączniczka oddziałów partyzanckich, m.in. Jana Piwnika ps. Ponury z Komendą Główną AK. W 1945 r. z obawy przed UB wyjechała do Krakowa, następnie do Warszawy. Od jesieni 1980 r. Wanda Pomianowska działała w „Solidarności” Rolników Indywidualnych oraz była członkiem Prezydium Wojewódzkiego Komitetu Założycielskiego „Solidarności” Rolników Indywidualnych przy Regionie Świętokrzyskim. Z

inicjatywy Wandy Pomianowskiej utworzono koło wiejskie „Solidarności” Rolników Indywidualnych w Radkowicach, a następnie Zarząd Gminny NSZZ Rolników Indywidualnych w Pawłowie. 10 marca 1981 r. uczestniczyła w Wojewódzkim Zjeździe gminnych kół „Solidarności” Rolników Indywidualnych w Kielcach. Uczestniczyła w Ogólnopolskim Zjeździe „Solidarności” Rolników Indywidualnych w Poznaniu. Wanda Pomianowska była przewodniczącą Komisji Rewizyjnej struktur krajowych „Solidarności” Rolników Indywidualnych, a pod koniec 1981 r. kierownikiem Wszechnicy Związkowej przy „Solidarności” Rolników Indywidualnych.

21 grudnia 1981 r. została internowana i osadzona w Ośrodku Odosobnienia w Kielcach-Piaskach, który opuściła 13 stycznia 1982 r. Kontynuowała działalność opozycyjną. Utrzymywała kontakty z działaczami zawieszonego związku NSZZ „Solidarność” w Starachowicach. W domu Wandy Pomianowskiej w Radkowicach-Kolonii organizowała spotkania z działaczami zawieszonego związku NSZZ „Solidarność”. Od lat 80. prowadziła zagrożoną represjami działalność na rzecz odzyskania przez Polskę suwerenności i niepodległości, zajmowała się drukowaniem, przechowywaniem i rozpowszechnianiem nielegalnych wydawnictw, ulotek i prasy. Udzielała pomocy internowanym i więzionym oraz ich rodzinom.

W czasie stanu wojennego zorganizowała „Uniwersytet Latający”, w ramach którego prowadzono kursy gospodarcze, polityczne i społeczne dla rolników z województwa kieleckiego. Wanda Pomianowska działała również w Duszpasterstwie Rolników Indywidualnych, współorganizowała Świętokrzyskie Dni Skupienia dla Rolników w Szewnej koło Ostrowca Świętokrzyskiego, klasztorze cystersów w Wąchocku oraz w klasztorze pallotynów na Karczówce w Kielcach.

Ze względu na prowadzoną działalność opozycyjną w domu Wandy Pomianowskiej miały miejsce rewizje. I tak, podczas przeszukania pomieszczeń mieszkalnych 5 marca 1984 r. znaleziono 123 sztuk amunicji (z czasów okupacji niemieckiej) i nielegalne wydawnictwa m.in. biuletyny „KOS”, „Tygodnik Wojenny”, „Zeszyty Edukacji Narodowej – reformy gospodarcze w europejskich krajach socjalistycznych”, „Informacje Solidarności Region Mazowsze”, ulotki „Odezwa do członków i zwolenników Solidarności”, broszury „Zakulisowa historia paktu Ribbentrop-Mołotow”. Dnia 7 marca 1984 r. Wanda Pomianowska została oskarżona o nielegalne posiadanie 123 sztuk amunicji. W dniu 14 sierpnia 1984 r. Sąd Rejonowy w Starachowicach umorzył postępowanie na mocy amnestii z 21 lipca 1984 r. W 1989 r. Wanda Pomianowska weszła w skład Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” Regionu Świętokrzyskiego. W lutym 1989 r. z inicjatywy m.in. Wandy Pomianowskiej utworzono „Solidarność” Rolników Indywidualnych w gm. Pawłów.

- **Henryka Różalska-Gąsowska**

Była aktywnym działaczem podziemnych struktur starachowickiej opozycji. Drukarz i kolporter wydawnictw bezdebitowych na terenie Starachowic. Utrzymywała kontakty z grupą młodzieży zajmującą się kolportażem nielegalnych wydawnictw oraz bojkotowaniem

obchodów święta 1 Maja. W jej mieszkaniu miały miejsce rewizje. Podczas jednej z nich funkcjonariusze SB znaleźli i zarekwirowali kilkadziesiąt nielegalnych ulotek i druków. Aresztowana za kolportaż niezależnych wydawnictw 30.04.1984 r. 22 lipca 1984 r. w kościele na os. Majówka w Starachowicach odbyła się msza za więzionych za przekonania w tym również za tymczasowo aresztowaną Henrykę Różalską. Msza została zamówiona przez b. działaczy związku „Solidarność" ze Starachowic. Podczas mszy zorganizowano zbiórkę pieniędzy na pomoc rodzinie Henryki Różalskiej. Zwolniona 25.07.1984 r. Postępowanie w jej sprawie umorzono na mocy amnestii z 21.07.1984 r.

- **Barbara Wójcik**

Od września 1980 r. uczestniczyła w pierwszych spotkaniach osób zainteresowanych założeniem struktur „Solidarności" w lokalu PAX, w rodzinnym domu Edwarda Imieli. Działalność w strukturach „Solidarności" kontynuowała po wprowadzeniu stanu wojennego do 1989 roku. Była członkiem Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność" w Rejonowym Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej w Starachowicach, a następnie zastępcą Przewodniczącego Komisji Zakładowej, skarbnikiem Terenowej Komisji Koordynacyjnej NSZZ „Solidarność". Uczestniczyła w Mszach za Ojczyznę. W dniu 31 sierpnia 1982 roku wzięła udział w manifestacji mieszkańców miasta Starachowice, protestujących przeciwko stanowi wojennemu. W 1989 r. zorganizowała w miejscu pracy Tymczasową Komisję Zakładową NSZZ „Solidarność".

Biogramy sporządzono na podstawie uzasadnień wniosków o nadanie odznaczenia.

Zapowiedź uroczystości: